

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Αναμόρφωση διαδικασιών απελάσεων και επιστροφών πολιτών τρίτων χωρών, προσέλκυση επενδυτών και ψηφιακών νομάδων, ζητήματα αδειών διαμονής και διαδικασιών χορήγησης διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη»

I. Γενικές Παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, διαρθρώνεται σε επτά (7) Κεφάλαια (Α' - Ζ') και αποτελείται συνολικά από σαράντα τέσσερα (44) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α' (άρθρα 1-7), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις ζητημάτων Επιστροφών και Απελάσεων», προτείνονται τροποποιήσεις του ν. 3907/2011, διά του οποίου μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο η Οδηγία 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16.12.2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παράνομα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών [Οδηγία για την επιστροφή]. Σκοπός της ανωτέρω Οδηγίας είναι ο καθορισμός ενός κοινού συνόλου κανόνων για την επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εισόδου, διαμονής ή παραμονής στην επικράτεια οποιασδήποτε χώρας της Ε.Ε. Η σχετική διαδικασία διαλαμβάνει δύο στάδια, δηλαδή την έκδοση απόφασης επιστροφής, από

την οποία εκκινεί προθεσμία εθελούσιας αναχώρησης, που δύναται να παραταθεί, και την απόφαση απομάκρυνσης που συνδυάζεται, ενδεχομένως, με κράτηση, η οποία καταλήγει στην απέλαση. Η απομάκρυνση των υπηκόων τρίτων χωρών αναβάλλεται εάν θέτει τη ζωή τους σε κίνδυνο (αρχή της μη επαναπροώθησης) ή εάν η απόφαση επιστροφής έχει προσωρινά ανασταλεί. Όσον αφορά τους εξαιρούμενους από το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας υπηκόους τρίτων χωρών [άρθρο 2 παρ. 2 στοιχ. α) της Οδηγίας], «τα κράτη μέλη: α) μεριμνούν ώστε η μεταχείριση και το επίπεδο προστασίας τους να μην είναι λιγότερο ευνοϊκά από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8, παράγραφοι 4 και 5 (περιορισμοί της χρήσης αναγκαστικών μέτρων), το άρθρο 9, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση (αναβολή της απομάκρυνσης), το άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχεία β) και δ) (επείγουσα υγειονομική περίθαλψη και συνυπολογισμός των αναγκών των ευάλωτων ατόμων) και τα άρθρα 16 και 17 (όροι κράτησης), και β) τηρούν την αρχή της μη επαναπροώθησης» (άρθρο 4 παρ. 4 της Οδηγίας).

Σχετική είναι η Σύσταση (ΕΕ) 2017/2338 της Επιτροπής, της 16.11.2017, για την καθιέρωση κοινού «εγχειριδίου περί επιστροφής» προς χρήση των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών κατά την εκτέλεση σχετικών με την επιστροφή καθηκόντων (ΕΕ L 339/19.12.2017, σελ. 83-159), η Σύσταση (ΕΕ) 2017/432 της Επιτροπής της 7.3.2017, για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των επιστροφών στο πλαίσιο της εφαρμογής της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 66/11.3.2017, σελ. 15-21), η Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με μια πιο αποτελεσματική πολιτική επιστροφής στην Ευρωπαϊκή Ένωση — Ανανεωμένο σχέδιο δράσης [COM(2017) 200 final, της 2.3.2017], ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1953 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26.10.2016, που αφορά τη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού ταξιδιωτικού εγγράφου για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και για την κατάργηση της Σύστασης του Συμβουλίου της 30.11.1994, και η παλαιότερη Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την πολιτική επιστροφής της ΕΕ [COM(2014) 199 final, της 28.3.2014].

Πρόσφατη είναι η Ανακοίνωση της επιτροπής για τη στρατηγική της Ε.Ε. όσον αφορά την οικειοθελή επιστροφή και την επανένταξη [Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, Η στρατηγική της ΕΕ για την οικειοθελή επιστροφή και την επανένταξη, COM(2021) 120 final, της 27.4.2021], η οποία προβλέπει επτά πυλώνες: νομικό και επιχειρησιακό πλαίσιο, συντονισμό μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων φορέων, στήριξη της οικειοθελούς επιστροφής και επανένταξης των μεταναστών από

τρίτες χώρες και μεταξύ αυτών, αποτελεσματική παροχή συμβουλών όσον αφορά την επιστροφή και την παραπομπή, εξασφάλιση ποιοτικής στήριξης, ενίσχυση της βιωσιμότητας της στήριξης της επανένταξης και της ανάληψης ίδιας ευθύνης από τις χώρες εταίρους, και χρηματοδότηση της οικειοθελούς επιστροφής και επανένταξης.

Οι προτεινόμενες διά του νομοσχεδίου τροποποιήσεις περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την κατάργηση της δυνατότητας χορήγησης αυτοτελούς άδειας διαμονής σε παράνομα διαμένοντα στην ελληνική επικράτεια πολίτη τρίτης χώρας ο οποίος υπάγεται στον ν. 3907/2011 περί επιστροφής, βάσει των διατάξεων του άρθρου 19 του ν. 4251/2014 (μετά από επταετή συνεχή παραμονή του αιτούντος στη χώρα, ή, μετά από τη, με κίνδυνο ζωής, διενέργεια πράξεων κοινωνικής αρετής, προσφοράς και αλληλεγγύης, ή σε περίπτωση συνδρομής δημοσίου συμφέροντος) (άρθρο 2). Περαιτέρω, μειώνεται το ανώτατο χρονικό όριο για την οικειοθελή αναχώρηση υπηκόου τρίτης χώρας από 30 ημέρες σε 25, και το ανώτατο χρονικό όριο διάρκειας της παράτασης της προθεσμίας οικειοθελούς αναχώρησης από ένα έτος σε 120 ημέρες, διευρύνεται το αντικείμενο της νομοθετικής εξουσιοδότησης προς ρύθμιση, με υπουργική απόφαση, των υποχρεώσεων οι οποίες μπορεί να επιβληθούν σε υπήκοο τρίτης χώρας κατά το διάστημα της προθεσμίας οικειοθελούς αναχώρησης, και διευκρινίζεται η αρμοδιότητα όσον αφορά την εισήγηση για την ύπαρξη κινδύνου διαφυγής του υπηκόου τρίτης χώρας ή κινδύνου για τη δημόσια ασφάλεια, δημόσια τάξη και εθνική ασφάλεια, οπότε και δεν χορηγείται προθεσμία οικειοθελούς αναχώρησης, καταργουμένης της δυνατότητας χορήγησης επταήμερης προθεσμίας (άρθρο 3). Επίσης, προς συντομότερη διεκπεραίωση της διαδικασίας και αποφυγής της κατάχρησης των προβλεπόμενων μέσων (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 47), θεσπίζεται αποκλειστική προθεσμία 30 ημερών για την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής κατά απόφασης επιστροφής, η οποία ενσωματώνεται σε απόφαση απόρριψης αιτήματος χορήγησης ή ανανέωσης τίτλου διαμονής, καθώς και ανάκλησης ισχύοντος τίτλου διαμονής, καταργουμένης της παραπομπής στο άρθρο 24 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας περί αιτήσεως θεραπείας και ιεραρχικής προσφυγής (άρθρο 5). Επιπλέον, μεταβάλλεται η αρμοδιότητα ως προς την ίδρυση και κατάργηση των ειδικών εγκαταστάσεων κράτησης υπηκόων τρίτων χωρών, η οποία θα ασκείται εφεξής με κοινή υπουργική απόφαση των υπουργών Προστασίας του Πολίτη, Μετανάστευσης και Ασύλου και Οικονομικών, χωρίς συμμετοχή των υπουργών Εσωτερικών και Υγείας, και επεκτείνεται η εφαρμογή της διαδικασίας της παρ. 3 του άρθρου 16 του ν. 4375/2016 (εγκατάσταση Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης, ανοικτών και κλειστών Δομών Προσωρινής Υποδοχής και ανοικτών Δομών Προ-

σωρινής Φιλοξενίας επί ακινήτων του Δημοσίου, ν.π.δ.δ. ή Ο.Τ.Α., κοινόχρηστων χώρων, χερσαίων ζωνών λιμένων ή ιδιωτικών ακινήτων, με αλλαγή χρήσης των ήδη υφιστάμενων σε αυτά κτηρίων, εκτέλεση των αναγκαίων μετασκευών και τοποθέτηση ή ανέγερση προκατασκευασμένων κτηρίων, εγκαταστάσεων και υποδομών, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής πολεοδομικής ή άλλης διάταξης, για όσο χρόνο διαρκεί η ως άνω χρήση, και με προσωρινό χαρακτήρα των εγκαταστάσεων, οι οποίες δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για άλλο σκοπό, και απομακρύνονται, όταν εκλείψει η ανάγκη εγκατάστασης), επί των ειδικών εγκαταστάσεων κράτησης εντός κλειστών Ελεγχόμενων Δομών της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 4375/2016 (άρθρο 6) «λόγω της άρρηκτης λειτουργικής σύνδεσής τους» (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 47. Για την αυτοτελή ειδική πολεοδομική λειτουργία των εγκαταστάσεων προσωρινής υποδοχής και φιλοξενίας για μετανάστες, πρόσφυγες και ευάλωτες ομάδες, βλ. Δ. Μέλισσα, Οι χρήσεις γης, 2021, σελ. 36 και 46).

Περαιτέρω, διευκρινίζεται ότι παράταση της προθεσμίας οικειοθελούς αναχώρησης χορηγείται «μόνο για τη διευθέτηση των εκκρεμών υποχρεώσεων που απορρέουν από τις συνθήκες ενόψει της αναχώρησης, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων κάθε περίπτωσης, όπως της διάρκειας της παραμονής του υπηκόου τρίτης χώρας στην Ελλάδα, της φοίτησης των τέκνων αυτού σε σχολείο και της ύπαρξης άλλων οικογενειακών και κοινωνικών δεσμών». Θεσπίζεται τεκμήριο υπέρ της σιωπηρής απόρριψης αίτησης για την παράταση της ανωτέρω προθεσμίας, ελλείψει εμπρόθεσμης απάντησης της αρμόδιας υπηρεσίας «για λόγους ασφάλειας δικαίου», ενώ, κατά το ισχύον δίκαιο, διατηρείται η ισχύς της παράτασης μέχρι την απόφαση της αρμόδιας αρχής επί του αιτήματος. Καταργείται, εξ άλλου, η ρύθμιση της παρέλευσης ενός μηνός από τη λήξη της προθεσμίας επίδοσης των σχετικών αποφάσεων, μετά την οποία ενημερώνεται η αρμόδια αστυνομική αρχή για την έναρξη της διαδικασίας επιστροφής με απομάκρυνση (άρθρο 7). Σημειώνεται ότι η προτεινόμενη αναμόρφωση της διαδικασίας χορήγησης παράτασης της προθεσμίας οικειοθελούς αναχώρησης υπηκόων τρίτων χωρών των οποίων η παραμονή στην Ελλάδα έχει κηρυχθεί παράνομη, σκοπεύει στο να «αποθαρρύνεται η καταχρηστική εφαρμογή της για να μην υπονομεύονται οι στόχοι της επιστροφής» (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 48).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ (άρθρα 8-15), υπό τον τίτλο «Τροποποίηση Κώδικα Μετανάστευσης – Ζητήματα αδειών διαμονής και διαδικαστικές ρυθμίσεις του ν. 4251/2014», μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται ρυθμίσεις που αφορούν τον τρόπο και την προθεσμία (10 ημερών από την έκδοση της σχετικής απόφασης) επίδοσης απορριπτικών αποφάσεων ή αποφάσεων για ανάκληση αδειών διαμονής, με ενσωματωμένες αποφάσεις επιστροφής, ή

αποφάσεων επί των αιτήσεων θεραπείας της παρ. 2 του άρθρου 25 του ν. 4251/2014, καθώς και ενημέρωσης για την παραλαβή της άδειας (άρθρο 8). Εν συνεχεία, τροποποιείται η διάταξη της νομοθετικής εξουσιοδότησης ως προς τους αρμόδιους υπουργούς που συνυπογράφουν, προκειμένου να καθορίζεται ο ανώτατος αριθμός θέσεων για εξαρτημένη εργασία, οι οποίες χορηγούνται σε πολίτες τρίτων χωρών, ανά περιφέρεια και ειδικότητα απασχόλησης (άρθρο 9). Επίσης, στις περιπτώσεις αίτησης και χορήγησης αδειών διαμονής για επένδυση σε τίτλους ή τραπεζική κατάθεση, θεσπίζεται η υποχρέωση για τους επενδυτές, να πραγματοποιείται η επένδυση με κεφάλαια προερχόμενα από το εξωτερικό, η δυνατότητα οι εντολές του εμβάσματος να είναι σύζυγος ή/και συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι β' βαθμού του επενδυτή, η δυνατότητα αλλαγής κατηγορίας επένδυσης και ο τρόπος υπολογισμού του ελάχιστου απαιτούμενου ποσού συνολικής επένδυσης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο, με εκ παραλλήλου διατήρηση του δικαιώματος άδειας διαμονής για τον επενδυτή και τα μέλη της οικογενείας του (άρθρο 10). Περαιτέρω, θεσπίζεται δικαίωμα εθνικής θεώρησης εισόδου, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, σε πολίτες τρίτων χωρών (αυτοαπασχολούμενους, ελεύθερους επαγγελματίες ή μισθωτούς – «ψηφιακούς νομάδες») και των μελών των οικογενειών τους, που εισέρχονται στη χώρα για συγκεκριμένο σκοπό (εξ αποστάσεως εργασία με τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, με εργοδότες ή πελάτες εκτός Ελλάδας) και για διάστημα διαμονής έως δώδεκα (12) μήνες, με δυνατότητα απόκτησης άδειας διαμονής (άρθρο 11). Ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν, αφενός, στην κατ' εξαίρεση χορήγηση άδειας διαμονής διάρκειας τριών (3) ετών σε πολίτες τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν στην Ελλάδα (άρθρο 12), και, αφετέρου, καθορίζεται εκ νέου η προϋπόθεση ανανέωσης άδειας διαμονής για πολίτες τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στη χώρα και λαμβάνουν οιαδήποτε σύνταξη, ανεξαρτήτως ποσού, από ελληνικό δημόσιο ασφαλιστικό φορέα (άρθρο 13). Εξ άλλου, μειώνεται η προθεσμία άσκησης αίτησης θεραπείας κατά εκδιδόμενων κατ' εφαρμογήν του ν. 4251/2014, αποφάσεων, από έξι μήνες σε δύο, και θεσπίζεται αποκλειστική προθεσμία 30 ημερών, εντός της οποίας οφείλει να απαντήσει η αρμόδια διοικητική υπηρεσία επί της ως άνω αίτησης (άρθρο 14). Τέλος, αντικαθίσταται η φράση «κάτοχος άδειας διαμονής εν ισχύ[ι]», όπου απαντά στα άρθρα 35 και 64 του ν. 4251/2014, από τη φράση «κάτοχος έγκυρου τίτλου», σε συμμόρφωση με τα οριζόμενα στην Οδηγία (ΕΕ) 2016/801 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11.5.2016, και τροποποιείται ο προσδιορισμός των νόμιμα διαμενόντων στην Ελλάδα ερευνητών, οι οποίοι απολαύουν του δικαιώματος ίσης μεταχείρισης και της δυνατότητας να διδάσκουν (άρθρο 15).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ´ (άρθρα 16-25), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις διαδικασιών χορήγησης διεθνούς προστασίας - Τροποποιήσεις του ν. 4636/2019», επέρχονται τροποποιήσεις στον ν. 4369/2019, διά του οποίου μεταφέρθηκαν στο εθνικό δίκαιο οι Οδηγίες 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13.12.2011, σχετικά με τις απαιτήσεις ως προς την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς όσον αφορά τους πρόσφυγες ή τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και ως προς το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26.6.2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, και 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26.6.2013, και σχετικά με τις απαιτήσεις που αφορούν την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία.

Σχετικώς σημειώνεται ότι οι προσπάθειες θέσπισης Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου στην Ε.Ε. αναπτύχθηκαν σε δύο βασικά στάδια. Στο πρώτο στάδιο, μεταξύ των ετών 1999 – 2005, θεσπίστηκαν τα πρώτα νομοθετήματα, ενώ μεταξύ των 2008 – 2013, έλαβαν χώρα οι πρώτες μεταρρυθμίσεις των αρχικών ρυθμίσεων. Το ισχύον πλαίσιο αποτελείται από πέντε βασικά νομοθετήματα:

Την Οδηγία για την αναγνώριση (2011) που αποσκοπεί στην εναρμόνιση εντός της Ε.Ε. των κριτηρίων προσδιορισμού των χρηζόντων διεθνούς προστασίας προσώπων και του επιπέδου πρόσβασης σε παροχές.

Την Οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής (2013) που αποσκοπεί στην εναρμόνιση των συνθηκών υποδοχής και διαβίωσης των αιτούντων διεθνή προστασία, όπως είναι η πρόσβαση σε στέγαση, τροφή και ρουχισμό, σε οικονομικά βοηθήματα, αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης, και ιατρική και ψυχολογική περίθαλψη.

Την Οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου (2013) που αποβλέπει την εναρμόνιση του τρόπου υποβολής και εξέτασης αιτήσεων για διεθνή προστασία.

Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26.6.2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών ως προς τον προσδιορισμό του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση της υποβαλλόμενης σε κράτος μέλος αίτησης διεθνούς προστασίας από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα [κανονισμός Δουβλίνο I-II].

Τέλος, τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 603/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26.6.2013, σχετικά με τη θέσπιση του «Eurodac», της βάσης δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική

εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013, και σχετικά με αιτήσεις αντιπαροχής δακτυλικών αποτυπωμάτων με τα δεδομένα «Eurodac» υποβαλλόμενες από τις σχετικές αρχές των κρατών μελών και την Ευρωπόλ, και σχετικά την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1077/2011 ως προς την ίδρυση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, με στόχο τη βελτίωση λειτουργίας του συστήματος (βλ., ενδεικτικά, αναλυτικώς, σε Π. Νάσκου-Περράκη, Δικαιώματα του Ανθρώπου - Παγκόσμια και Περιφερειακή Προστασία, 2η έκδ., 2019, σελ. 97-107, και Μιχ. Παπακωνσταντή, Η πολιτική ασύλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΔιΔικ 2/2020, σελ. 188-208, και Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής επί του ν. 4636/2019).

Από το 2015 και μετά, οι προσπάθειες των αρμόδιων οργάνων της Ε.Ε. επικεντρώνονται στη δημιουργία δίκαιης και ανθρωπιστικής πολιτικής, αποτελεσματικής και σε περιόδους υψηλής μεταναστευτικής πίεσης. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε, στις 23.9.2020, ένα νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, με τρεις βασικούς πυλώνες: αποτελεσματικές διαδικασίες ασύλου και επιστροφής, αλληλεγγύη και δίκαιη κατανομή ευθύνης, και ενισχυμένη συνεργασία με τρίτες χώρες [Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με ένα νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, COM(2020) 609 final, 23.9.2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0609>]. Επίσης, η Επιτροπή πρότεινε εννέα μέτρα, τα οποία προβλέπουν την έκδοση δύο νέων κανονισμών, για τη θέσπιση ελέγχου διαλογής υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα και για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, και την αναθεώρηση του ισχύοντος πλαισίου, με την τροποποίηση του Κανονισμού «Eurodac» και την αντικατάσταση της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ από κανονισμό για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας διεθνούς προστασίας στην Ένωση.

Σύμφωνα με το σκεπτικό της Επιτροπής, οι ανωτέρω νομοθετικές παρεμβάσεις επιβάλλονται από το γεγονός ότι «ο βαθμός εναρμόνισης των εθνικών διαδικασιών για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας που επιτεύχθηκε με την οδηγία 2013/32/ΕΕ δεν έχει αποδειχθεί επαρκής για την αντιμετώπιση των διαφορών όσον αφορά τα είδη των διαδικασιών που χρησιμοποιούνται, τις προθεσμίες για τις διαδικασίες, καθώς και τα δικαιώματα και τις διαδικαστικές εγγυήσεις για τους αιτούντες. Μόνο ένας κανονισμός για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας ασύλου στην Ένωση, οι διατάξεις του οποίου θα είναι άμεσα εφαρμοστέες, μπορεί να εξασφαλίσει τον αναγκαίο βαθμό ομοιομορφίας και αποτελεσματικότητας που απαιτείται

για την εφαρμογή των διαδικαστικών κανόνων του δικαίου της Ένωσης για το άσυλο» (σημ. 2 της Αιτιολογικής Έκθεσης της Ανακοίνωσης).

Τα προτεινόμενα μέτρα περιλαμβάνουν, επίσης, σχέδιο στρατηγικής για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων, συστάσεις για τις νομικές δυνατότητες υπαγωγής στο προστατευτικό καθεστώς της Ε.Ε., και τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά δραστηριότητες έρευνας και διάσωσης διεξαγόμενες από σκάφη ιδιωτικών φορέων, όπως και κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων της Ε.Ε. για τον ορισμό και την πρόληψη της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής.

Εξ άλλου, υπό το φως της πανδημίας του Covid-19, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε, τον Απρίλιο του 2020, Ανακοίνωση, παρέχοντας πρακτικές οδηγίες για την εξέταση των αιτήσεων ασύλου, τις συνθήκες υποδοχής, προληπτικά μέτρα και μέτρα υγιεινής κ.λπ. [βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής, COVID-19: Οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των σχετικών ενωσιακών διατάξεων στον τομέα του ασύλου και των διαδικασιών επιστροφής και σχετικά με την επανεγκατάσταση (2020/C 126/02)].

Διά των προτεινόμενων με το νομοσχέδιο τροποποιήσεων διευκρινίζεται, μεταξύ άλλων, ο χρόνος έναρξης της ανανεωθείσας άδειας διαμονής προσώπων που αναγνωρίζονται ως πρόσφυγες και δικαιούχων επικουρικής προστασίας (χρόνος λήξης της αρχικής άδειας), και προστίθεται το σύμφωνο συμβίωσης μεταξύ των δικαιολογητικών για τη χορήγηση άδειας διαμονής στα μέλη οικογένειας δικαιούχου διεθνούς προστασίας (άρθρο 17). Περαιτέρω, προτείνεται, κατ' εξαίρεση προς τον κανόνα της αυτόματης απενεργοποίησής του, να παραμένει ενεργός ο Προσωρινός Αριθμός Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού (Π.Α.Α.Υ.Π.Α.), για τις περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων των οποίων η αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας έχει απορριφθεί, μέχρι την εκτέλεση της απόφασης επιστροφής ή την ενηλικίωσή τους, ώστε να εξακολουθούν να έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και υγείας, στην αγορά εργασίας και στην κοινωνική ασφάλιση (άρθρο 19). Επίσης, αυξάνεται η διάρκεια ισχύος του δελτίου αιτούντος διεθνή προστασία, από 6 μήνες σε 12. Εξ άλλου, στο πλαίσιο της αντιμετώπισης φαινομένων κατάχρησης της διαδικασίας του ασύλου, προτείνεται να λαμβάνεται υπόψη το δελτίο ταυτότητας των αιτούντων μόνον εφόσον αναγράφεται σε αυτό η πλήρης ημερομηνία γέννησής τους (άρθρο 21 και Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 52), και επιβάλλεται παράβολο για την υποβολή κάθε μεταγενέστερης, μετά την πρώτη, αίτησης διεθνούς προστασίας (άρθρο 23).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ' (άρθρα 26-33), υπό τον τίτλο «Ρυθμί-

σεις ζητημάτων υπηρεσιών και στελέχωσης του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου – Τροποποιήσεις του ν. 4375/2016», συνιστάται, εκ νέου, θέση Διευθυντή της Υπηρεσίας Ασύλου και ρυθμίζονται οι αρμοδιότητές του (άρθρο 26), συνιστάται θέση Διοικητικού Διευθυντή Αρχής Προσφυγών και ορίζονται οι αρμοδιότητές του (άρθρο 27). Περαιτέρω, προσδιορίζονται εκ νέου οι Περιφερειακές Υπηρεσίες της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης (άρθρο 28), η διαδικασία ίδρυσης και κατάργησης των ανωτέρω δομών, θέματα λειτουργίας κυλικείων και καταστημάτων εντός της περιμέτρου των (άρθρο 29), όπως συνιστάται, εκ νέου, θέση Διοικητή της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης και καθορίζονται οι αρμοδιότητές του (άρθρο 30). Ακολούθως, προβλέπεται εξουσιοδοτική διάταξη για την έκδοση Γενικών και Εσωτερικών Κανονισμών Λειτουργίας των Περιφερειακών Υπηρεσιών της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης (άρθρο 31), και τίθενται ρυθμίσεις για τη διαδικασία και τη διάρκεια απόσπασης ή μετακίνησης προσωπικού κατά τη στελέχωση της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας και άλλων πόρων (Ε.Υ. ΣΥ. Δ.Τ.Α.Μ.Ε.Τ.Ε.Α.Α.Π.) (άρθρο 32). Τέλος, θεσπίζονται εκ νέου κανόνες για τη χρηματοδότηση και πληρωμή έργων που διαχειρίζεται η Ε.Υ.ΣΥ.Δ.Τ.Α.Μ.Ε.Τ.Ε.Α.Α.Π., τα οποία έχουν ενταχθεί ή πρόκειται να ενταχθούν σε προγράμματα του πολυετούς Εθνικού Προγράμματος (άρθρο 33).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε´ (άρθρα 34-41), υπό τον τίτλο «Λοιπές διατάξεις», εισάγονται ρυθμίσεις, με τις οποίες, μεταξύ άλλων, ορίζονται εκ νέου η κράτηση και διαδικασία απέλασης αλλοδαπών (άρθρο 34), ο σκοπός του «Ταμείου Αλληλεγγύης» για τους Δήμους όπου λειτουργούν μονάδες φιλοξενίας μεταναστών και προσφύγων, και οι δικαιούχοι της χρηματοδότησης, τροποποιείται ο ειδικός φορέας (Ειδική Γραμματεία Συντονισμού Εμπλεκόμενων Φορέων), ο οποίος μεταφέρει τις αδιάθετες πιστώσεις του, στο τέλος κάθε οικονομικού έτους, στο ανωτέρω Ταμείο, και τίθεται νομοθετική εξουσιοδότηση, προκειμένου, με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Μετανάστευσης και Ασύλου, να καθορίζονται, μεταξύ άλλων, οι προϋποθέσεις και όροι χρηματοδότησης των δικαιούχων, το σύστημα διοίκησης, καθώς και η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης των προτάσεων (άρθρο 35). Επίσης, ορίζεται ο τρόπος κάλυψης των θέσεων του Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου, του Διοικητικού Διευθυντή της Αρχής Προσφυγών και του Διοικητή της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, θεσμοθετείται θέση υποδιοικητή, καθώς και οι αποδοχές τους, και καθορίζεται ότι η Υπηρεσία Ασύλου και η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης λειτουργούν σε επίπεδο Γενικής Διεύθυνσης (άρθρο 36).

Περαιτέρω, θεσπίζεται η δυνατότητα χορήγησης Προσωρινού Αριθμού Ασφάλισης και Υγειονομικής Περιθαλψης Αλλοδαπού (Π.Α.Α.Υ.Π.Α.) σε αιτούντες διεθνή προστασία πριν από την 1.11.2019, των οποίων το αίτημα εκκρεμεί προς εξέταση (άρθρο 37). Καθορίζεται ότι, μετά από εισήγηση του Υπηρεσιακού Γραμματέα του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, δύναται να συνιστώνται Ομάδες Εργασίας για την αντιμετώπιση εκτάκτων και επείγουσών αναγκών (άρθρο 38). Επίσης, ορίζεται ότι στους υπαλλήλους οι οποίοι αποσπώνται ή μετακινούνται στην Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας και άλλων πόρων, του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, καταβάλλεται ειδικό επίδομα από πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (άρθρο 39).

Ακολούθως, θεσπίζεται η δυνατότητα των ελληνικών και διεθνών εθελοντικών οργανώσεων, των οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ), καθώς και των μελών, υπαλλήλων και συνεργατών τους, να δραστηριοποιούνται σε χώρο αρμοδιότητας του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, και ορίζονται οι σχετικές προϋποθέσεις. Ακόμη, θεσπίζονται περαιτέρω κυρώσεις παράβασης των εν λόγω προϋποθέσεων και παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση, προκειμένου να ρυθμίζονται, με κοινή απόφαση των Υπουργών Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Οικονομικών, και Προστασίας του Πολίτη, ο τρόπος και η διαδικασία επιβολής των προστίμων, τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα, η αναπροσαρμογή των ποσών των διοικητικών προστίμων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία σχετική λεπτομέρεια (άρθρο 40).

Τέλος, εισάγονται ρυθμίσεις για τη στελέχωση της Διεύθυνσης Επιστροφών και Ανακλήσεων, της Διεύθυνσης Νήσων Αιγαίου, της Διεύθυνσης Υποστήριξης της Υπηρεσίας Ασύλου και της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου από μη πολιτικό προσωπικό, το οποίο αποσπάται από τα Υπουργεία Προστασίας του Πολίτη και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, συμφώνως προς τις οριζόμενες στο άρθρο διατάξεις (άρθρο 41).

Το Κεφάλαιο ΣΤ´ (άρθρα 42-43), υπό τον τίτλο «Μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις» περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ρυθμίσεις σχετικά με: α) την προθεσμία άσκησης προσφυγής κατά αποφάσεων απόρριψης αιτήματος χορήγησης ή ανανέωσης τίτλου διαμονής, καθώς και κατά αποφάσεων ανάκλησης ισχύοντος τίτλου διαμονής, ήδη επιδοθεισών κατά την έναρξη ισχύος των διατάξεων, β) το εφαρμοστέο νομοθετικό πλαίσιο εξέτασης αιτήσεων για χορήγηση ή ανανέωση ή επανεξέταση αδειών διαμονής (και για εξαιρετικούς ή ανθρωπιστικούς λόγους), γ) την εξέταση αιτήσεων θεραπείας

βάσει του ν.4251/2014 και την κατάργηση της δυνατότητας υποβολής αιτήματος επανεξέτασης εκ μέρους του αιτούντος άδειας διαμονής εντός μηνός από την ειδοποίησή του για την απόρριψη του αιτήματός του, δ) την κατάργηση της χορήγησης άδειας διαμονής σε παρά τις ρυθμίσεις του νόμου διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών οι οποίοι απασχολούνται στην αγροτική οικονομία, ε) τη δυνατότητα ανανέωσης βεβαιώσεων περί μη απομάκρυνσης για λόγους ανθρωπιστικούς, στ) την κατάργηση του προβλεπόμενου στη διάταξη νομοθετικού πλαισίου τόσο για τη συγκρότηση τριμελούς επιτροπής για την επιλογή Διοικητικού Διευθυντή της Κεντρικής Υπηρεσίας της Αρχής Προσφυγών όσο και του ορισμού επικεφαλής σε Κινητές Μονάδες Υποδοχής και Ταυτοποίησης.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ζ' (άρθρο 44), υπό τον τίτλο «Έναρξη ισχύος», ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του νόμου, κατά τις ειδικότερες προβλέψεις.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 1

Κατά την Αιτιολογική Έκθεση, «[μ]ε το άρθρο 1 επιχειρείται να αποσαφηνιστεί το πεδίο ρύθμισης του ν. 3386/2005 (Α' 212) περί απελάσεων και του ν. 3907/2011 (Α' 7) περί επιστροφών. Πιο συγκεκριμένα γίνεται σαφές ότι τα άρθρα 16 έως 33 του ν. 3907/2011, με τα οποία ενσωματώνονται στο ελληνικό δίκαιο τα άρθρα 1-18 της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008 σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη - μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (L 348), δεν εφαρμόζονται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις υπηκόων τρίτων χωρών για τις οποίες τυγχάνουν εφαρμογής τα άρθρα 76, 77, 78, 78 Α, 80, 81, 82 και 83 του ν. 3386/2005 (περί απελάσεων) με στόχο την καλύτερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή των διαδικασιών επιστροφής υπηκόων τρίτων χωρών των οποίων η παραμονή στη χώρα έχει κριθεί ως παράνομη και την καθιέρωση και εμπέδωση ενιαίας διοικητικής πρακτικής από τα όργανα έκδοσης των οικείων αποφάσεων» (σελ. 46).

Η παρ. 1 του προτεινόμενου άρθρου επαναλαμβάνει κατ' ουσίαν τη διατύπωση του άρ. 17 του ν. 3907/2011, το οποίο εξακολουθεί να ισχύει ως διάταξη, με την οποία μεταφέρεται στο εθνικό δίκαιο η αντίστοιχη ρύθμιση της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16.12.2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών.

Κατά την παρ. 2 του προτεινόμενου άρθρου, «Στις περιπτώσεις της παρ. 1 εφαρμόζονται τα άρθρα 76, 77, 78, 78 Α, 80, 81, 82 και 83 του ν. 3386/2005 (Α΄ 212)», τα οποία ρυθμίζουν, ιδίως, τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία διοικητικής απέλασης, τη δυνατότητα προσωρινής κράτησης, την παραμονή των αλλοδαπών σε ειδικούς χώρους και σχετικές κυρώσεις. Επομένως, απελαύνονται, αν συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις των άρ. 76 επ. του ν. 3386/2005 («Η διοικητική απέλαση αλλοδαπού επιτρέπεται εφόσον: α. Έχει καταδικασθεί τελεσιδικα σε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή, ανεξαρτήτως ποινής, για εγκλήματα προσβολής του πολιτεύματος, προδοσίας της Χώρας, εγκλήματα σχετικά με την εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, διεθνή οικονομικά εγκλήματα, εγκλήματα με χρήση μέσων υψηλής τεχνολογίας, εγκλήματα περί το νόμισμα, εγκλήματα αντίστασης, αρπαγής ανηλίκου, κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κλοπής, απάτης, υπεξαίρεσης, εκβίασης, τοκογλυφίας, του νόμου περί μεσαζόντων, πλαστογραφίας, ψευδούς βεβαίωσης, συκοφαντικής δυσφήμισης, λαθρεμπορίας, για εγκλήματα που αφορούν τα όπλα, αρχαιότητες, την προώθηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της Χώρας ή τη διευκόλυνση της μεταφοράς ή προώθησης τους ή της εξασφάλισης καταλύματος σε αυτούς για απόκρυψη και εφόσον η απέλαση του δεν διατάχθηκε από το αρμόδιο δικαστήριο. β. Έχει παραβιάσει τις διατάξεις του νόμου αυτού. γ. Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος είναι επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή την ασφάλεια της Χώρας. δ. Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, επειδή πάσχει από λοιμώδες νόσημα ή ανήκει σε ομάδες ευάλωτες σε λοιμώδεις ασθένειες, ιδίως λόγω της κατάστασης της δημόσιας υγείας στη χώρα προέλευσης τους ή της χρήσης ενδοφλέβιων μη σύννομων ουσιών ή του ότι είναι εκδιδόμενο πρόσωπο, κατά την έννοια των διατάξεων του ν. 2734/1999, ή του ότι διαμένει υπό συνθήκες που δεν πληρούν τους στοιχειώδεις κανόνες υγιεινής, όπως τα θέματα αυτά καθορίζονται από υγειονομικές διατάξεις»), οι εμπύπτοντες στις οριζόμενες στο νομοσχέδιο, όπως και στον ν. 3907/2011, τρεις κατηγορίες (δηλαδή, όσοι «α. υπόκεινται σε απαγόρευση εισόδου, σύμφωνα με το άρθρο 14 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (ΕΕ L 77) ή συλλαμβάνονται ή παρακολουθούνται από τις αρμόδιες αρχές σε σχέση με παράνομη χερσαία, θαλάσσια ή εναέρια διέλευση των εξωτερικών συνόρων κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 2 του Κώδικα Συνόρων Σένγκεν, στους οποίους δεν έχει χορηγηθεί στη συνέχεια ά-

δεια ή δικαίωμα να παραμείνουν στη χώρα, β. υπόκεινται σε διαδικασίες έκδοσης, σύμφωνα με διεθνή σύμβαση που δεσμεύει τη χώρα ή τα άρθρα 436-456 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ν. 4620/2019, Α΄ 96) ή τον ν. 3251/2004 (Α΄ 127) και γ. απολαμβάνουν του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 2 του Κώδικα Συνόρων Σένγκεν και το π.δ. 106/2007 (Α΄ 135)»).

2. Επί του άρθρου 2

Με το προτεινόμενο άρθρο τροποποιούνται διατάξεις του άρθρου 21 του ν. 3907/2011.

Αναλυτικότερα, στην παρ. 1 του ανωτέρω άρθρου προστίθεται η διακοπή της εξέτασης αιτήματος διεθνούς προστασίας, μεταξύ των περιπτώσεων δυνάμει των οποίων η αρμόδια αρχή εκδίδει απόφαση επιστροφής υπηκόου τρίτης χώρας, η οποία (απόφαση επιστροφής) αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της απόφασης διακοπής.

Η δυνατότητα έκδοσης απόφασης διακοπής προβλέπεται στο άρθρο 81 του ν. 4636/2019, κατά μεταφορά του άρθρου 28 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ για τις διαδικασίες ασύλου. Το εν λόγω άρθρο της Οδηγίας παρέχει στις αρμόδιες εθνικές αρχές την επιλογή, εφόσον υφίσταται εύλογη αιτία να θεωρείται ότι ο αιτών έχει σιωπηρώς ανακαλέσει την αίτησή του ή έχει υπαναχωρήσει από αυτήν, είτε να παύουν την εξέταση αιτήματος διεθνούς προστασίας είτε να απορρίπτουν την αίτηση ως αβάσιμη, αφού την εξετάσουν επαρκώς επί της ουσίας. Ο εθνικός νομοθέτης επέλεξε τη δυνατότητα της απόρριψης της αίτησης κατόπιν επαρκούς εξέτασης αυτής επί της ουσίας βάσει των διαθέσιμων στοιχείων (άρθρο 81 παρ. 1 του ν. 4636/2019), για δε την περίπτωση της αδυναμίας επαρκούς εξέτασης βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, τη δυνατότητα της διακοπής της εξέτασης (τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 81 του ν. 4636/2019 διά του άρθρου 13 παρ. 1 του ν. 4686/2020). Παραλλήλως, θέσπισε, κατά μεταφορά του άρθρου 28 της ως άνω Οδηγίας, τη δυνατότητα υποβολής αιτήματος συνέχισης της διακοπείσας διαδικασίας εξέτασης εντός εννεάμηνης, από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης διακοπής, προθεσμίας, ή υποβολής νέας αίτησης (προσθήκη παρ. 4 στο άρθρο 81 του ν. 4636/2019 διά του άρθρου 13 παρ. 3 του ν. 4686/2020 – μη συμπεριλαμβανομένου του μέσου προσβολής της απόρριψης του αιτήματος για έναρξη εκ νέου της παυθείσας εξέτασης μεταξύ των ενδικοφανών προσφυγών του άρθρου 92 του ν. 4636/2019). Μέχρι την τελεσίδικη κρίση της ως άνω αίτησης, ο αιτών δεν απελαύνεται από τη χώρα ούτε εκτελείται απόφαση επιστροφής αυτού. Κατά την Οδηγία, «[τ]α κράτη μέλη μεριμνούν ώστε το πρόσωπο αυτό να μην απομακρυνθεί κατά παράβαση

της αρχής της μη επαναπροώθησης» (άρθρο 28 παρ. 2). Παράλληλα, το άρθρο 19 παρ. 2 του ν. 3907/2011, για τους εξαιρούμενους της εφαρμογής των άρθρων του που αποτελούν μεταφορά της Οδηγίας για την επιστροφή, υπηκόους τρίτων χωρών ορίζει ότι «οι αρμόδιες ελληνικές αρχές: α) μεριμνούν, ώστε η μεταχείριση και το επίπεδο προστασίας τους να μην είναι λιγότερο ευνοϊκά από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 23 παράγραφοι 4 και 5 (περιορισμοί της χρήσης αναγκαστικών μέτρων), το άρθρο 24 παρ. 2, πρώτη περίπτωση (αναβολή της απομάκρυνσης για λόγους που ανάγονται στη φυσική ή διανοητική κατάσταση του υπηκόου τρίτης χώρας), το άρθρο 29 παρ. 1, περί επείγουσας υγειονομικής περίθαλψης, θεραπευτικής αγωγής και συνυπολογισμού των αναγκών των ευάλωτων ατόμων και τα άρθρα 30 και 31 (όροι κράτησης) και β) τηρούν την αρχή της μη επαναπροώθησης» [μεταφορά του άρθρου 4 παρ. 4 της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ. Πρβλ και το άρθρο 39 παρ. 8 του ν. 4636/2019 (μεταφορά της Οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής) για τη μέριμνα, καθ' όλη τη διάρκεια των διαδικασιών υποδοχής και ταυτοποίησης, υπέρ των άνευ νόμιμων διατυπώσεων εισερχόμενων στη χώρα πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών όσον αφορά τη διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης, οικογενειακής ενότητας, πρόσβασης σε επείγουσα υγειονομική περίθαλψη, θεραπευτικής αγωγής και ψυχοκοινωνικής στήριξης, ενημέρωσης ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, πρόσβασης σε καθοδήγηση, νομική συμβουλή και συνδρομή σχετικώς με την κατάστασή τους, κατάλληλης, κατά περίπτωση, μεταχείρισης ευάλωτων προσώπων, επαφής με φορείς και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στον τομέα της μετανάστευσης και των δικαιωμάτων του ανθρώπου, και επικοινωνίας με τους συγγενείς και τα οικεία τους πρόσωπα»].

Εξ άλλου, με την τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 81 του ν. 4636/2019 διά της παρ. 1 του άρθρου 13 του ν. 4686/2020, προβλέφθηκε ότι «[σ]την απόφαση με την οποία διακόπτεται η εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας, διατάσσεται και η επιστροφή του αιτούντος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ν. 3907/2011 και στο ν. 3386/2005».

Κατά την απόφαση 4707/20/16.6.2020 της 3ης Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών (μον. συνθ.), κατά της οποίας έχει ασκηθεί αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων των παρ. 1 και 4 του άρθρου 13 του ν. 4636/2019 (βλ. αίτημα διεξαγωγής «πρότυπης δίκης» - υπ' αρ. 12/2020 πράξη της Επιτροπής του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3900/2010), από τη συστηματική ερμηνεία αυτών των διατάξεων «προκύπτει ότι το κεφάλαιο της απόφασης περί διακοπής εξέτασης με το οποίο διατάσσεται η επιστροφή του αιτούντος, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο ν. 3907/2011, μπορεί να εκτελεστεί μόνο εί-

τε μετά την πάροδο προθεσμίας των εννέα (9) μηνών εντός της οποίας ο αιτών δύναται είτε να υποβάλει αίτημα συνέχισης της διαδικασίας εξέτασης είτε νέα αίτηση, είτε, εφόσον η σχετική αίτηση συνέχισης υποβληθεί προ της παρόδου των 9 μηνών, εφόσον η αίτηση αυτή απορριφθεί τελεσιδικώς. Τελεσιδική δε απόφαση, σύμφωνα με το άρθρο 63 του ν. 4636/2019 είναι «(α) η απόφαση των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών, που ορίζει εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αναγνωρίζεται ή όχι πρόσφυγας ή δικαιούχος επικουρικής προστασίας, η οποία εκδίδεται επί της προσφυγής που ασκείται κατά των αποφάσεων της Υπηρεσίας Ασύλου σύμφωνα με το άρθρο 92 του παρόντος, ή (β) η απόφαση της Υπηρεσίας Ασύλου κατά της οποίας δεν μπορεί να ασκηθεί η ως άνω προσφυγή λόγω παρόδου απράκτων των προθεσμιών άσκησής της». Επίσης, κατά την ως άνω απόφαση, «[α]ντίθετη ερμηνευτική εκδοχή θα οδηγούσε στο άτοπο ο μεν αιτών να δύναται να υποβάλει αίτημα συνέχισης της διαδικασίας εξέτασης της αίτησής του ή νέα αίτηση εντός προθεσμίας 9 μηνών και ταυτόχρονα να απειλείται με επιστροφή στη χώρα καταγωγής του χωρίς προηγούμενη εξέταση της αίτησής του».

3. Επί των άρθρων 14 και 42 παρ. 3

α. Διά των προτεινόμενων ρυθμίσεων του άρθρου 14, μεταξύ άλλων, τροποποιείται το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 25 του ν. 4251/2014, ως προς την προθεσμία, ως εξής: «[α]ίτηση θεραπείας κατά απόφασης που εκδίδεται κατ' εφαρμογή του παρόντος Κώδικα δεν εξετάζεται, εφόσον υποβληθεί μετά την παρέλευση εύλογου χρόνου που υπερβαίνει τους δύο (2) μήνες από την επίδοση της απόφασης». Για λόγους νομικής σαφήνειας, θα έπρεπε να αναδιατυπωθεί ως εξής: «[α]ίτηση θεραπείας κατά απόφασης που εκδίδεται κατ' εφαρμογή του παρόντος Κώδικα, δεν εξετάζεται, αν υποβληθεί μετά την πάροδο δύο (2) μηνών από την επίδοση της απόφασης».

β. Αντιστοίχως, στην παρ. 3 του άρθρου 42, η φράση «μετά την παρέλευση εύλογου χρόνου που υπερβαίνει τους δύο (2) μήνες από την επίδοση της απόφασης», για λόγους νομικής σαφήνειας, θα έπρεπε να αντικατασταθεί από τη φράση «μετά την πάροδο δύο (2) μηνών από την επίδοση της απόφασης».

4. Επί του άρθρου 17

Στην τροποποιούμενη διά του παρόντος παρ. 1 του άρθρου 24 του ν. 4636/2019, το οποίο μεταφέρει το άρθρο 24 της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι «[η] εκπρόθεσμη χωρίς αιτιολογία υποβολή της αίτησης ανανέωσης [άδειας διαμονής προσώπου αναγνωρισθέντος ως πρό-

σφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας] δεν μπορεί από μόνη της να οδηγήσει σε απόρριψή της. Στην περίπτωση αυτή επιβάλλεται πρόστιμο ύψους εκατόν πενήντα (150) ευρώ. Το αρμόδιο όργανο για την επιβολή και η διαδικασία βεβαίωσης του προστίμου καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Μετανάστευσης και Ασύλου και Οικονομικών». Η φράση «από μόνη της» θα μπορούσε να αντικατασταθεί από τη φράση «αφ' εαυτής».

Εξ άλλου, από τη διατύπωση της διάταξης δεν προκύπτει με επαρκή σαφήνεια πότε επιβάλλεται το ως άνω χρηματικό πρόστιμο, ιδίως όσον αφορά το αιτιολογημένο ή μη της μη τήρησης της προθεσμίας, η λεπτομερής ρύθμιση της οποίας θα γίνει διά της προβλεπόμενης σχετικής εξουσιοδότησης προς τους αρμόδιους υπουργούς. Προβληματισμός θα μπορούσε, επίσης, να εκφρασθεί και σε σχέση με την απουσία αναφοράς στα κριτήρια προσδιορισμού του ύψους του προστίμου, λαμβανομένης υπόψη της μέσης οικονομικής κατάστασης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

5. Επί του άρθρου 23

Με την προτεινόμενη ρύθμιση θεσπίζεται παράβολο ύψους 100 ευρώ για κάθε μεταγενέστερη της αρχικής αίτηση υπαγωγής σε καθεστώς ασύλου, δυνάμενο να αναπροσαρμόζεται με υπουργική απόφαση.

Κατά την Αιτιολογική Έκθεση (σελ. 53), το προτεινόμενο ύψος του παραβόλου θεωρείται εύλογο («Η εν λόγω ρύθμιση είναι σύμφωνη με το άρθρο 42 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ δεδομένου ότι αντικειμενικά δεν καθιστά αδύνατη την πρόσβαση των αιτούντων σε νέα διαδικασία ούτε οδηγεί πρακτικά στη ματαίωση ή στον σοβαρό περιορισμό της πρόσβασης αυτής»).

Θα μπορούσε να δημιουργηθεί προβληματισμός ως προς τη συμβατότητα του μέτρου με τους όρους αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης σε άσυλο, εκ του ότι δεν διαφοροποιούνται περιπτώσεις, όπως υποβολή νέας αίτησης μετά από την απόρριψη της αρχικής κατά παράβαση των σχετικών διατάξεων, ή να τίθεται ανώτατο όριο ως προς την αναπροσαρμογή του ποσού.

6. Επί των άρθρων 26 και 27

Τα προτεινόμενα άρθρα φέρουν τίτλους «Στελέχωση της Υπηρεσίας Ασύλου – Αντικατάσταση παρ. 1 άρθρου 2 ν. 4375/2016» (άρθρο 26) και «Σύσταση θέσης Διοικητικού Διευθυντή Αρχής Προσφυγών – Αντικατάσταση παρ. 1 άρθρου 5 ν. 4375/2016» (άρθρο 27), αντιστοίχως. Διά των άρθρων αυτών, τροποποιείται η παρ. 1 του άρθρου 2 και η παρ. 1 του άρθρου 5 του ν. 4375/2016, αντιστοίχως, και συνιστάται εκ νέου, αφενός, θέση Διευθυντή της Υπηρεσίας Ασύλου και, αφετέρου, θέση Διοικητικού Διευθυντή της Αρ-

χής Προσφυγών. Περαιτέρω, ρυθμίζονται, περιοριστικά, οι αρμοδιότητες των ανωτέρω.

α. Για λόγους νομικής αρτιότητας, θα έπρεπε, αφενός, να γίνει χρήση του όρου «τροποποίηση», αντί του όρου «αντικατάσταση», στον τίτλο των άρθρων και, αφετέρου, να αντικατασταθούν οι τίτλοι των άρθρων προκειμένου να συνάδουν με το περιεχόμενό τους, καθώς και να εναρμονισθούν προς αυτούς οι τίτλοι των άρθρων, αντιστοίχως, στον Πίνακα Περιεχομένων του νομοσχεδίου.

β. Περαιτέρω, θα έπρεπε, όπου, στα ανωτέρω άρθρα, απαντά ο όρος «συστήνεται», να αντικατασταθεί από τον όρο «συνιστάται».

γ. Διά της προτεινόμενης ρύθμισης, με το άρθρο 27 περ. β) της παρ. 1 του άρθρου 5 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι ο Διοικητικός Διευθυντής «είναι αρμόδιος για την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία και υποστήριξη των Επιτροπών, την τήρηση και δημοσίευση των εκθέσεων και των στατιστικών στοιχείων σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας της Αρχής και την αποστολή στατιστικών δημοσίευσης των μελών των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων κατά τα οριζόμενα στο τρίτο εδάφιο της παρ. 6». Σημειώνεται ότι στο τρίτο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 5 του ν. 4375/2016 ορίζεται ήδη ότι «ο Διευθυντής της Αρχής Προσφυγών αποστέλλει την 15η ημέρα των μηνών Φεβρουαρίου, Ιουνίου, Οκτωβρίου στατιστικά δημοσίευσης των μελών των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, τον Υπουργό Δικαιοσύνης και τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων».

Συνεπώς, προς αποφυγή τυχόν ερμηνευτικών δυσχερειών, θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί αν με την προτεινόμενη νέα ρύθμιση καταργείται η υποχρέωση αποστολής των στατιστικών δημοσίευσης των μελών των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών προς τους Υπουργούς Προστασίας του Πολίτη και Δικαιοσύνης.

7. Επί του άρθρου 29

Στην προτεινόμενη παρ. 3 του άρθρου 10 του ν. 4375/2016 θεσπίζεται εκ νέου, μεταξύ άλλων, η δυνατότητα εκμίσθωσης χώρων, εντός της περιμέτρου των δομών της παρ. 4 του άρθρου 8, όπως τροποποιείται με το άρθρο 28 του νομοσχεδίου, σε τρίτους, για τη λειτουργία κυλικείων και καταστημάτων, κατόπιν δημοπρασίας από τον οικείο δήμο, σύμφωνα με το π.δ. 270/1981 «Περί καθορισμού των οργάνων, της διαδικασίας και των όρων διεργείας δημοπρασιών δι' εκποίησης ή εκμίσθωσης πραγμάτων των δήμων

και κοινοτήτων». Ακολούθως, ορίζεται, αφενός, ότι «[ε]ναλλακτικά, και σε περίπτωση διαπιστωμένης άρνησης άσκησης της αρμοδιότητας για την εγκατάσταση και λειτουργία κυλικείων και καταστημάτων του πρώτου εδαφίου από τον οικείο δήμο, η αρμοδιότητα αυτή μπορεί να ασκηθεί από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου», και, αφετέρου, ότι «[η] εκμίσθωση των χώρων σε τρίτους για τη λειτουργία κυλικείων και καταστημάτων γίνεται κατόπιν δημοπρασίας από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου σύμφωνα με το π.δ. 715/1979 [«Περί τρόπου ενεργείας υπό των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), προμηθειών, μισθώσεων και εκμισθώσεων εν γένει, αγορών ή εκποιήσεων ακινήτων, εκποιήσεων κινητών πραγμάτων ως και εκτελέσεως εργασιών»] (Α' 212) και το προϊόν της δημοπρασίας αποτελεί έσοδο του κρατικού προϋπολογισμού».

Δεδομένης της ευρύτητας της διατύπωσης (λειτουργία κυλικείων και καταστημάτων), προβληματισμός ενδεχομένως δημιουργείται ως προς την υπαγωγή των συγκεκριμένων μισθώσεων στο π.δ. 34/1995 «Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων περί εμπορικών μισθώσεων». Εξ άλλου, διά της προτεινόμενης διάταξης δεν προσδιορίζεται το ιδιοκτησιακό καθεστώς των εκμισθούμενων ακινήτων, και, ως εκ τούτου, δημιουργείται προβληματισμός ως προς τη δυνατότητα υποκατάστασης του οικείου δήμου από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου κατά την εκμίσθωση των χώρων, σε περίπτωση κατά την οποία τα εν θέματι ακίνητα ανήκουν στον οικείο δήμο.

8. Επί του άρθρου 30

α. Το άρθρο 30 φέρει τον τίτλο «Ρυθμίσεις στελέχωσης της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης και των Περιφερειακών Υπηρεσιών της – Αντικατάσταση παρ. 1 άρθρου 11 ν. 4375/2016». Διά του άρθρου αυτού τροποποιείται η παρ. 1 του άρθρου 11 του ν. 4375/2016 και συνιστάται εκ νέου θέση Διευθυντή της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης και ρυθμίζονται, περιοριστικά, οι αρμοδιότητές του. Για λόγους νομικής ακριβολογίας, κρίνεται σκόπιμο, αφενός, να γίνει χρήση του όρου «τροποποίηση», αντί του όρου «αντικατάσταση», στον τίτλο του άρθρου και, αφετέρου, να αντικατασταθεί ο τίτλος του άρθρου προκειμένου να συνάδει με το περιεχόμενο αυτού, καθώς και να εναρμονισθεί προς αυτόν ο τίτλος του ίδιου άρθρου στον Πίνακα Περιεχομένων του νομοσχεδίου.

β. Περαιτέρω, για λόγους τήρησης καθιερωμένης νομικής ορολογίας, θα έπρεπε, όπου απαντά ο όρος «συστήνεται», να αντικατασταθεί από τον όρο «συνιστάται».

9. Επί του άρθρου 31

Στη ρύθμιση ορίζεται ότι «[μ]ε απόφαση του Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου θεσπίζονται οι Γενικοί Κανονισμοί λειτουργίας των Περιφερειακών Υπηρεσιών της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠ.Υ.Τ.), στους οποίους καθορίζονται επιμέρους θέματα εσωτερικής λειτουργίας των υπηρεσιών αυτών και ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες των κατά περίπτωση ακολουθούμενων διαδικασιών, καθώς και κάθε συναφές θέμα.». Ακολούθως, ορίζεται ότι «[ο]ι Περιφερειακές Υπηρεσίες της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης διέπονται από Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας που εκδίδεται από τον Γενικό Γραμματέα Υποδοχής Αιτούντων Άσυλο του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, κατόπιν γνώμης των Διοικητών τους».

Εν προκειμένω δεν είναι σαφές αν υφίσταται ή θεσπίζεται διάκριση μεταξύ Γενικού Κανονισμού και Εσωτερικού Κανονισμού λειτουργίας, δοθέντος ότι τα «επιμέρους θέματα εσωτερικής λειτουργίας [αυτών] των υπηρεσιών» φαίνεται να αποτελούν αντικείμενο ρύθμισης του Γενικού Κανονισμού λειτουργίας. Περαιτέρω, και ανεξαρτήτως του ανωτέρω προβληματισμού, το ρυθμιστικό πεδίο των ανωτέρω Κανονισμών καταλείπεται, χωρίς περαιτέρω προσδιορισμό, γεγονός το οποίο, ενδεχομένως, δημιουργήσει ζήτημα ως προς το ορισμένο της νομοθετικής εξουσιοδότησης προς έκδοσή τους αντικείμενο.

10. Επί του άρθρου 35

Διά της προτεινόμενης ρύθμισης τροποποιείται, μεταξύ άλλων, η παρ. 4 του άρθρου 196 του ν. 4662/2020, στην οποία ορίζεται ότι «[μ]ε κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Μετανάστευσης και Ασύλου, καθορίζονται οι προϋποθέσεις και οι όροι χρηματοδότησης των δικαιούχων της παρ. 2 από το Ταμείο Αλληλεγγύης, το σύστημα διοίκησης, η διαδικασία υποβολής αιτήσεων για χρηματοδότηση από το Ταμείο Αλληλεγγύης, η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης των προτάσεων, ο έλεγχος της πορείας εκτέλεσης των έργων, η διαδικασία και τα δικαιολογητικά εκταμίευσης των πόρων και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα για την εφαρμογή του παρόντος».

Κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 εδάφιο β' του Συντάγματος, επιτρέπεται να ορισθούν, με ειδική και ορισμένη εξουσιοδότηση, ως φορείς άσκησης κανονιστικής αρμοδιότητας, εκτός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, και άλλα όργανα της διοίκησης, εφόσον πρόκειται για «ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό». Επισημαίνεται, εξ άλλου, ότι η ευρύτητα της εξουσιοδότησης, της ο-

ποίας το περιεχόμενο είναι ορισμένο, ουδόλως επηρεάζει το κύρος της (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 941/2008, 2304/1995 κ.ά.). «Ως ειδικότερα θέματα θεωρούνται εκείνα τα οποία αποτελούν, κατά το περιεχόμενό τους και σε σχέση προς την ουσιαστική ρύθμιση που περιέχεται στο νομοθετικό κείμενο, μερικότερη περίπτωση ορισμένου θέματος που αποτελεί το αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης. Απαιτείται, επομένως, στην περίπτωση αυτή, να περιέχει το νομοθετικό κείμενο όχι απλώς τον καθ' ύλη προσδιορισμό του αντικειμένου της εξουσιοδότησης αλλά, επί πλέον, και την ουσιαστική ρύθμισή του, έστω και σε γενικό, ορισμένο, όμως, πλαίσιο σύμφωνα προς το οποίο θα ενεργήσει η Διοίκηση προκειμένου να ρυθμίσει τα μερικότερα θέματα» (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 3013/2014, 2150, 2148, 2090/2015, 1804/2017, κ.ά.). Το κριτήριο περί του χαρακτηρισμού ενός θέματος ως «ειδικότερου» ή μη μπορεί να είναι είτε ποσοτικό, σε σχέση με το κύριο αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης, είτε ποιοτικό, συναρτώμενο προς τη σπουδαιότητα του προς ρύθμιση καταλειπόμενου ζητήματος. Εξ άλλου, «οι ανωτέρω ουσιαστικές ρυθμίσεις μπορούν να υπάρχουν τόσο στις διατάξεις του εξουσιοδοτικού νόμου όσο και σε διατάξεις άλλων νόμων σχετικών με τα θέματα που αποτελούν αντικείμενο της νομοθετικής εξουσιοδότησης» (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 3404/2014, 1749/2016, 705/2020 κ.α. Βλ., σχετικά, και Α. Παντελή, Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου, 5η έκδ., 2020, παρ. 440). Ως λεπτομερειακά θεωρούνται τα ζητήματα που αφορούν «τη θέσπιση όλως δευτερευουσών και επουσιωδών ρυθμίσεων», επί κύριων και ουσιωδών ρυθμίσεων που πρέπει να έχουν τεθεί από τον ίδιο τον νομοθέτη, τεχνικού δε χαρακτήρα είναι τα θέματα που αφορούν τη θέσπιση ρυθμίσεων για τις οποίες είναι κατ' αρχήν απαραίτητη η παρέμβαση τεχνικού οργάνου (βλ. ΣτΕ 2820/1999, 2967/1999). «Τέλος για το συνταγματικό κύρος της νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως δεν απαιτείται οπωσδήποτε να διαγράφει η ίδια ή με παραπομπή σε άλλη διάταξη νόμου βασικές αρχές και κατευθύνσεις στο πλαίσιο των οποίων οφείλει να κινηθεί η Διοίκηση κατά την κανονιστική ρύθμιση των θεμάτων αυτών» (βλ. ΣτΕ 1125/2020, Ολομ. 3404/2014, 2307/2018).

Υπό το φως των ανωτέρω, προβληματισμός θα μπορούσε να δημιουργηθεί ως προς το κατά πόσον τα προβλεπόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 196 του ν. 4662/2020, σύμφωνα με τα οποία, με κοινή απόφαση των οριζόμενων στη διάταξη υπουργών, καθορίζονται, μεταξύ άλλων, οι προϋποθέσεις και οι όροι χρηματοδότησης, το σύστημα διοίκησης και τα κριτήρια αξιολόγησης των προς χρηματοδότηση προτάσεων, αποτελούν ειδικότερα θέματα ή λεπτομερειακά ζητήματα και δύναται να ρυθμισθούν με κοινή απόφαση υπουργών, αντί προεδρικού διατάγματος.

11. Επί των άρθρων 36 και 38

Όπου στις προτεινόμενες ρυθμίσεις απαντά ο όρος «συστήνονται», θα έπρεπε, για λόγους τήρησης καθιερωμένης νομικής ορολογίας, να αντικατασταθεί από τον όρο «συνιστώνται».

12. Επί του άρθρου 42 παρ. 5

Δια της παραγράφου 5 ορίζεται ότι «[τ]ο άρθρο 35 σχετικά με τη διάρκεια της θητείας καταλαμβάνει και τις ισχύουσες αποφάσεις τοποθέτησης και διορισμού των Διοικητών και Υποδιοικητών της Υπηρεσίας Ασύλου της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, καθώς και του Διοικητικού Διευθυντή της Αρχής Προσφυγών του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου». Δεδομένου ότι δεν γίνεται αναφορά του νόμου στον οποίο απαντά το αναφερόμενο άρθρο 35, η διάταξη χρήζει συμπλήρωσης.

Αθήνα, 2 Σεπτεμβρίου 2021

Οι Εισηγήτριες
Μαρία Ανδρονόπουλου
Επιστημονική Συνεργάτις
Γεωργία Μακροπούλου
Ειδική Επιστημονική Συνεργάτις

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών